

впровадження сучасних цифрових технологій для супроводу туристів, а також розробку освітніх програм і польових практик для студентів. Особливу роль відіграє інтерпретація території як простору пам'яті, що поєднує природну унікальність із історичним контекстом аварії [1].

Разом із тим розвиток туризму в межах заповідника потребує чіткого дотримання безпекових норм, контролю за рівнем радіаційного навантаження та обмеження антропогенного впливу. Важливим є також формування етичного підходу до відвідування території, що виключає сенсаційність та комерціалізацію трагедії.

Список літератури:

1. Чорнобильський туризм – історія про те, як усе починалося. URL : <https://trips-to-chernobyl.com/uk/ chornobylskij-turizm-istoriya-pro-te-yak-use-pochinalosya/>

2. Чорнобиль: «радіоактивна перлина» українського туризму. URL : <https://compass-tour.com.ua/?m0prm=2& show=509>

УДК 316.7:338.48-6(477.41)

**ЧОРНОБИЛЬСЬКА ЗОНА ВІДЧУЖЕННЯ ЯК ФЕНОМЕН
«ТЕМНОГО ТУРИЗМУ»: ТРАНСФОРМАЦІЯ ТРАГЕДІЇ У
ТУРИСТИЧНИЙ РЕСУРС**

Новікова А. В.

Сумський національний аграрний університет

E-mail: anovikova1208@gmail.com

Чорнобильська катастрофа 1986 року є однією з найбільших техногенних трагедій в історії людства, що залишила незгладимий слід у колективній пам'яті українського народу та світової спільноти.

Сьогодні Чорнобильська зона відчуження є унікальним об'єктом «темного туризму» з кількох причин: вона є матеріальним свідком однієї з найбільших катастроф ХХ століття, феномен «законсервованого» міста Прип'ять із зупиненим годинником часу створює унікальний естетичний та екологічний досвід, природне відродження екосистем у зоні відчуження (де за відсутності людської присутності сформувалося унікальне біорізноманіття) додає екологічний

вимір до туристичної привабливості об'єкта [1].

Туристична відвідуваність ЧЗВ демонструвала стійку позитивну динаміку до початку повномасштабного вторгнення. Якщо у перші роки після відкриття зони для відвідування в 2011 році щорічний потік не перевищував кількох тисяч осіб, то у 2019 році він досяг рекордних 124 тисяч відвідувачів, збільшившись на 30-40% після виходу однойменного серіалу НВО «Чорнобиль». Цей факт є яскравим свідченням потужного впливу культурних медіапродуктів на формування туристичного попиту.

Мотиваційна структура відвідувачів ЧЗВ є неоднорідною та включає кілька ключових компонентів: пізнавальну, меморіальну та екологічну складову.

Повномасштабне вторгнення російської федерації в Україну у 2022 році, тимчасова окупація ЧЗВ та завдані нею екологічні пошкодження додали новий драматичний вимір до чорнобильського нарративу. Зона відчуження перетворилася на арену подвійної трагедії, що формує якісно новий контекст для осмислення її туристичного потенціалу в повоєнний період [2].

Таким чином, Чорнобильська зона відчуження є унікальним феноменом на перетині «темного туризму», меморіальної культури та екотуризму, що потребує комплексного наукового осмислення та відповідального підходу до управління туристичною діяльністю. Подальше дослідження цього феномену є актуальним як у контексті розвитку теорії «темного туризму», так і в площині практичних завдань повоєнного відновлення туристичної галузі України.

Список літератури:

1. Боуен Д., Кларк Дж. Contemporary tourist behaviour and dark tourism sites. *Tourism Management*. 2022. Vol. 91. <https://doi.org/10.1016/j.tourman.2022.104512>
2. Державне агентство України з управління зоною відчуження : офіційний сайт. URL: <https://dazv.gov.ua>